

N:o 91.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående anslag för vissa undersökningar rörande fiske- och mindre hamnar; gifven Stockholms slott den 17 mars 1905.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för denna dag, vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen

att, för verkställande af undersökning af de lokala förhållandena å Sveriges kuster med hänsyn till behovet af och betingelserna för anläggning af nya och förbättring af redan befintliga fiske- och mindre hamnar, på extra stat för år 1906 bevilja ett anslag af 20,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att utaf nämnda belopp förskottsvis under innevarande år af tillgängliga medel utanordna högst 5,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF.

Theodor Odelberg.

*Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å
Stockholms slott den 17 mars 1905.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve GYLDENSTOLPE,
Statsråden: ODELBERG,
HUSBERG,
PALANDER,
WESTRING,
RAMSTEDT,
BERGER,
MEYER,
VON FRIESEN och
VIRGIN.

Departementschefen, statsrådet Odelberg anförde vidare efter gemensam beredning med chefen för civildepartementet.

Bland från statsmakternas sida vidtagna åtgärder till främjande af landets kust- och hafsfisken intager statens deltagande i kostnaderna för byggandet af mindre hamnar, företrädesvis fiskehamnar, ett framskjutet rum. Frågan om, under hvilka villkor detta statens understöd bör utgå såväl för att komma till största möjliga nytta som ock för vinnande af betryggande säkerhet för framtida underhållet af sådana hamnanläggningar, har på grund af denna svårlösta frågas betydelse vid flere tillfällen — senast år 1898 — varit föremål för Riksdagens pröfning.

I underdånig skrifvelse den 8 december 1896 riktade dåvarande ledamoten af Riksdagens Andra Kammare, doktorn A. V. Ljungman Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på behovet af en ändring i då gällande villkor för erhållande af bidrag till anläggande af fiskehamnar från anslaget till understödjande af brobyggnader och företrädesvis mindre hamnbyggnader m. m. Då understöd från detta anslag lämnades för hamnanläggningar och hamnförbättringar vid fiskelägen, kräfdes enligt gällande villkor för bidrags åtnjutande, att fiskeläge, som undfinge sådant understöd, skulle själfvt tillskjuta minst en tredjedel af den beräknade kostnaden, genom hvilken fordran emellertid ändamålet med det af Riksdagen anvisade anslaget i väsentlig mån förfelades, emedan de flesta fiskelägen, som behöfde hamnförbättringar, vore i den svaga ekonomiska ställning, att den angifna delen af kostnadsbeloppet antingen fullständigt öfverstege krafterna eller ock blefve alltför betungande och därigenom verkade hämmande på näringslivet.

Med stöd af dessa inom skilda delar af riket kännbara olägenheter hemställde Ljungman, att Kungl. Maj:t täcktes hos Riksdagen utverka sådan ändring i villkoren för bidrag från anslaget i fråga, att af detsamma kunde, allt efter i hvarje särskildt fall sig företeende förhållanden, beviljas bidrag till hamnförbättringar vid fiskelägen med från två tredjedelar intill nio tiondedelar af verkliga kostnaden.

Sedan denna framställning remitterats till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, afgaf styrelsen — efter att hafva lämnat Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Hallands, Göteborgs och Bohus, Kristianstads, Malmöhus, Blekinge, Kalmar och Gottlands län tillfälle att i ärendet afgifva yttranden — den 5 november 1897 det sålunda infordrade utlåtandet, i hvilket styrelsen anförde, hurusom af hvad Kungl. Maj:ts befallningshafvande i samtliga förenämnda län yttrat framginge, att ett stort behof ansåges föreligga af förändring uti då gällande villkor i afseende å erhållande af statsunderstöd för anläggning af fiske- och andra mindre hamnar vid den öppna kusten såväl beträffande understödets storlek som ock i fråga om underhållet af dylika hamnanläggningar.

Styrelsen öfvergick därefter till en närmare redogörelse för de bestämmelser, som vore gällande i fråga om fiskehamnars anläggning och underhåll i grannländerna Norge och Danmark, och anförde därvid i hufvudsak, att, enligt därom inhämtade upplysningar, i Norge icke förefunnes bestämda föreskrifter, gällande för förhållandet emellan statsbidraget och enskilda eller kommunala tillskott vid hamnanläggningar, utan vore detta förhållande vid hvarje särskildt fall beroende af stortingets beslut; att i fråga om medlens åvägbringande sådant ägde

rum på två olika sätt i landets sydliga och i landets västliga och nordliga delar, i det att å sträckan mellan svenska gränsen och till och med Stavangers amt hamnarna byggdes hufvudsakligen för statsmedel med större eller mindre bidrag af privata eller kommuner, hvilka bidrag såsom regel utgjort tio procent af anläggningskostnaden, men i särskilda fall uppgått till tjugufem procent, under det att stundom bidragen inskränkt sig till en och en half till två procent; att å landets västliga och nordliga kuster genom lag af den 24 maj 1873 blifvit inrättad en särskild, under statens förvaltning stående hamnfond, hvars medel utslutande skulle användas för hamnbyggnader inom de å kusten belägna fiskeridistriktena; att denna fonds intäkter bestode af s. k. fisketionde, som erlades genom olika afgifter, hvilka för perioden 1874 till den 30 juni 1896 inbragt tillsammans 7,254,428 kronor 7 öre; att hvarje särskildt hamnarbete förelades stortinget, som i regel bestämde bidraget från statsverket till två tredjedelar och af hamnfonden till en tredjedel; att i afseende å underhållet af fiskehamnarna, dessa underhölls på statsverkets eller statsverkets och hamnfondens bekostnad på det sätt, att uppkommande skador afhjälptes genom statens distriktsingenjör af allmänna underhållsmedel, hvilka årligen beviljades af stortinget, eller ock, därest skadorna vore omfattande, gjordes till föremål för särskildt anslag af stortinget.

Beträffande förhållandena i Danmark anförde styrelsen, att statsunderstöd till båthamnar och fiskehamnar därstädes beviljades såsom lån med en ringa årlig amortering och emot låg ränta eller vid särdeles bevekande omständigheter räntefritt antingen helt och hållet eller för ett visst antal år; att hamnanläggningarna utfördes under kontroll af offentlig myndighet; att hamninkomsterna skulle i första rummet användas till lånets amortering samt att hvad af inkomsterna kunde återstå skulle afsättas till betäckande af kostnaderna för hamnunderhållet; att i brist af antaglig säkerhet härför vederbörande amt eller kommuner måste åtaga sig att, därest hamnens behöriga underhåll icke kunde bekostas af hamnens egna medel, tillskjuta erforderligt belopp af kommunens kassa; samt slutligen att, därest vederbörande kommunala förvaltningsmyndighet icke ville åtaga sig de för lånet bestämda villkoren, låneunderstödet ej beviljades, med mindre än att lånesökandena kunde på annat sätt ställa antaglig säkerhet såväl för lånets användning som för hamnens underhåll.

Efter denna redogörelse för förhållandena i Norge och Danmark anförde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att det syntes otvifvelaktigt, att den af Ljungman väckta frågan vore af stor betydelse för fiskeri-

näringen och därför förtjänt af allt afseende, men att, då densamma nära sammanhängde med villkoren för fiskehamnars underhåll, båda dessa frågor borde i ett samband behandlas.

På sätt Kungl. Maj:ts befallningshafvande i alla ofvan omförmälda län, utom Gottlands, framhållit, mötte för delägarne uti fiskehamnar stor svårighet att anskaffa erforderlig säkerhet för hamnarnas underhåll. Men utan dylik underhållsskyldighet lärde erfarenheten, att staten i allmänhet icke kunde påräkna, att dylika anläggningar, som genom anslag befrämjades, skulle bibehållas i ett för anläggningens ändamål fullgodt skick, såvida staten icke därvid beredde sig på att själf ombesörja underhållet, där sådant bruste. I annat fall skulle statens uppoffringar för dessa byggnader ofta inom längre eller kortare tid visa sig ändamålslösa.

Statsbidrag anvisades till icke blott fiskehamnar, utan äfven till hamnar, afsedda för underlättande af annan näring än fiskerinäringen, och det kunde mången gång vara förenadt med vanskligheter att afgöra, huruvida anläggning vore att anse såsom fiskehamn eller ej, i hvilket afseende styrelsen omförmälde, huruledes vid åtskilliga fiskelägen börjat utveckla sig badortsrörelse, hvilken sommartid å ett och annat ställe kunde anses medföra den hufvudsakliga trafiken, samt huruledes vid andra fiskelägen i mer eller mindre grad idkades fraktfart, varfsrörelse, båtbyggeri och äfven annan större industriell rörelse.

Statsunderstöd hade förut flestades så att säga på försök lämnats för hamnar med mer eller mindre svagt byggnadssätt, men därigenom vunnen erfarenhet hade föranlett användning af väsentligt starkare och således äfven dyrbarare byggnadssätt än förut; och det vore ännu oafgjordt, huruvida man icke å vissa kuststräckor måste tänka sig dyrbarare konstruktioner än de nu brukliga för att erhålla säkra hamnar.

Slutligen hade med fiskerinäringens utveckling följt sådan förändring af däri använd fartygsmateriell, att den kräfde väsentligt större djup och utrymme än den äldre materiellen, till hvilket förhållande hänsyn måste tagas vid ombyggnad af förutvarande eller anläggning af nya hamnar äfven å platser, där fiske idkats med den svagare materiellen.

Dessa anförda omständigheter tillsammans med de å senaste åren stegrade arbets- och materialpris gjorde hamnanläggningarna väsentligt dyrare än då understöd för sådana arbeten först började meddelas, och därmed hade ock följt ökad svårighet för intressenter att anskaffa tillskott till byggnadskostnaden i samma proportion som förut eller till en tredjedel af beräknad kostnad.

En annan följd däraf funne styrelsen äfven vara, att staten numera icke kunde eller borde bekosta dyrbara hamnanläggningar så nära intill hvarandra, som kunnat ske, då man nöjt sig med jämförelsevis billiga anordningar, utan måste inskränka sig till hamnarnas anordnande på något större afstånd från hvarandra, hvilket för fiskets tillgodoseende äfven borde vara fullt tillräckligt, blott de förlades där de kunde äga bestånd och hvarest till hamnen hörande utrymme å land vore beredt för såväl bosättning som för skötsel af fiskredskap och fiskeprodukter, och kunde hamnarna i sådant fall göras väsentligt starkare och rymligare, än om krafterna skulle splittras på flere småhamnar.

Häri genom ökades äfven fiskelägenas ekonomiska krafter, såväl genom ökade hamnpenningar som genom ökad fiskarbefolkning.

Gifvet vore emellertid, att vid äfven en varsam tillämpning af denna åsikt icke kunde af enskilde påräknas fullt samma offervillighet som vid ett vidsträcktare tillmötesgående af de enskilda intressena; och såväl här af som med hänsyn till angelägenheten af starkt, d. v. s. dyrbart byggnadssätt kunde, enligt styrelsens åsikt, stöd hämtas för ett proportionsvis högre bidrag af statsmedel än förut till anläggning af företrädesvis fiskehamnar.

Men härmed sammanhängde äfven den ej mindre viktiga frågan om fullbordade hamnarbetens framtida underhåll. Där hamnar anlades vid öppen kust och således bildades medelst vågbrytare eller hamnarmar, omslutande ett större eller mindre vattenområde utmed kusten, vore de utsatta dels för oberäkneliga påkänningar af våldsamt sjögång, dels för uppgrundning genom slam, som medfördes af de vid kusterna existerande, allt för litet kända hafsströmmarna, och vore därför underhållet af sådana hamnar förenadt med en knappast beräknelig risk, hvilken dock kunde i väsentlig mån nedbringas genom skyndsamt och ändamålsenligt botande af uppkommande småskador samt genom åtgärder till förebyggande af börjande uppgründnings fortgång.

Genom påpasslighet vid afhjälpande af uppkommande skador kunde nämligen dessa afvärjas eller deras botande åstadkommas för ringa kostnad. Och här af förklarades den stora betydelse, som låge i underhållsskyldighetens bindande vid de närboende eller vid kommunen i dess mer eller mindre vidsträckta bemärkelse, emedan det egna intresset kraftigt manade dem till påpassligt arbete.

I allmänhet hade skyldigheten att underhålla hamnar reglerats genom intressenternas åtagande i de kontrakt, som upprättades beträffande statsbidraget till hamnbyggnaden. Vid och efter dennas fullbordande hade emellertid personalombyten inom tillhörande fiskeläge

alltid ägt rum och för öfrigt kunde ett dylikt kontrakt med en icke fastighetsägande befolkning knappast vara bindande för en lång framtid. Af denna anledning och då erfarenheten visat, att underhållet flerstädes lämnade mycket öfrigt att önska samt att exempelvis underhållsskyldigheten icke kunnat trots kontraktsförbindelse därom uttagas, och då styrelsen föreställt sig, ej mindre att de, som ägde jord och fisken invid fiskelägena, kunde hämta direkt vinst eller värdeförhöjning å sin egendom genom lämplig hamnanläggning, än ock att hushållningssällskap och kommuner samt företrädesvis landsting borde vara intresserade af hvad som erfordrades för fiskerinäringens utveckling inom sin ort och därför kunde finnas benägna att ikläda sig förbindelser beträffande hamnars underhåll, hade styrelsen den 15 juni 1896 vid afgifvande af förslag till fördelning af 1896 och 1897 årens fonder hemställt om fästande vid två anslag af fordran på underhållsförbindelser af natur att varda för framtiden betryggande; och den 24 juli 1896 hade Kungl. Maj:t i enlighet därmed beslutat. Denna fordran föranledde då visserligen, att de båda anslagen ej kunde af intressenterna tillgodogöras, men under år 1897 hade genom vederbörande sockenkommuns beslut detta hinder undanröjts för ett af företagen, som därpå kommit till utförande.

I flere andra fall, som förekommit på senare tider före år 1896, finnes äfven sockenkommuners garanti för hamnars framtida underhåll.

Om emellertid staten kraftigare än dittills skulle understödja mindre och företrädesvis fiskehamnars anläggning, kunde och borde detta, enligt styrelsens åsikt, icke ske utan att, på sätt på senare åren ägt rum, betryggande säkerhet förefunnes för underhållet; och därest, på sätt de fleste af Kungl. Maj:ts ofvannämnde befallningshafvande anført, detta icke kunde vinnas genom vederbörande hushållningssällskap och landsting, återstode knappast annat val än att detsamma, i hvad det rörde hamnarmar och djupets uppehållande, öfvertoges af staten och att kostnaderna därför bestriddes dels med statsmedel, dels ur en för hvarje län samlad fond, bildad antingen genom dels hamnafgifter, uttagna från dem, som begagnade hamnen, dels afsättning till densamma af exempelvis någon andel af de afgifter, hvilka nu utginge till samma läns hushållningssällskap och landsting, eller genom annan på indirekt väg uttagen skatt.

Slutligen anförde styrelsen, att såsom ett ytterligare oeftergiftigt villkor för höjdt statsbidrag vid hamnanläggning borde föreskrifvas, att hamnen med tillräckligt jordområde för förvarande och torkning af fiskredskap samt för lastning, lossning och magasinering af gods skulle

anses såsom inrättning för allmänt behof och fråga om ersättning till vederbörande ägare för egendoms afstående vara i behörig ordning afgjord, innan statsbidraget utbetalades. I annat fall skulle hamnen icke blott öka jordens värde för grundägaren, utan i själfva verket blifva hans enskilda egendom, möjligen till skada för fiskarbefolkningen.

På grund af hvad styrelsen sålunda anfört, hemställde styrelsen, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen den ändring uti de af Riksdagen enligt dess skrifvelse den 27 april 1881 (n:o 69) stadgade allmänna villkor för erhållande och tillgodonjutande af statsbidrag, att i mom. 3 af samma villkor infördes det tillägg, att anslag utan återbetalningsskyldighet kunde i fråga om mindre och förestädesvis fiskehamnar af Kungl. Maj:t bestämmas till nio tiondedelar af beräknade kostnaden, dock med villkor, att betryggande säkerhet för framtida underhållet af sådan hamnanläggning ställdes samt att hamnen med tillräckligt jordområde afsattes för allmänt behof.

Då Kungl. Maj:t i nådig proposition den 15 januari 1898 föreslog Riksdagen att besluta dylik ändring i förut gällande villkor och bestämmelser för erhållande och tillgodonjutande af statsbidrag för anläggning och ombyggnad af mindre hamnar, företrädesvis fiskehamnar, blef äfven önskvärldheten af, att staten kraftigare än förut understödde dylika hamnbyggnadsföretag, erkänd af Riksdagen, som i skrifvelse den 13 maj 1898, särskildt med anledning af den under senare tid väsentligt ökade kostnaden för anordnande af sådana hamnar på ett sätt, som fullt motsvarade behofvet, och med hänsyn därtill, att i följd häraf det statsbidrag till två tredjedelar af kostnaden, som enligt gällande bestämmelser kunde af fonden beviljas, i många fall vore otillräckligt för att möjliggöra utförandet af dylika företag, äfven där desamma otvifvelaktigt skulle blifva till stor nytta för orten, förmälde sig icke hafva tvekat att besluta sådan ändring i gällande stadganden, att statsbidrag för omförmälda ändamål skulle kunna utgå med nio tiondedelar af den beräknade kostnaden. Ett oeftergifligt villkor för medgifvande af sådan höjning i statsanslagen ansåge Riksdagen dock vara, att frågan om framtida underhållet af de hamnar, för hvilka statsunderstöd sålunda åtnjutits, blefve på ett tillfredsställande sätt ordnad.

I sådant afseende framhöll Riksdagen, att, då enligt hvad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen upplyst de underhållsförbindelser, som på grund af gällande bestämmelser afgifvits, i många fall visat sig icke innefatta betryggande säkerhet för anläggningens framtida vidmakthållande och då därjämte af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i flere län med styrka framhållits, hurusom stora och ofta öfvervinneliga

svårigheter mötte för anskaffande af den fordrade garantien i berörda hänseende, en mer tillfredsställande anordning till beredande af säkerhet för hamnarbetens underhåll syntes af behovet påkallad, men att, ehuru såväl väg- och vattenbyggnadsstyrelsen som vederbörande departementschef uttalat sig för åtgärder i denna riktning, något genomfördt förslag härom dock ej blifvit för Riksdagen framlagdt. Kungl. Maj:ts proposition inskränkte sig nämligen, i hvad den afsåge förevarande fråga, till uppställande af det villkor för det förhöjda statsbidragets utgående, att betryggande säkerhet lämnades för det framtida underhållet, men angaf däremot icke närmare denna säkerhets beskaffenhet och anvisade ej heller någon utväg, på hvilken densamma skulle kunna med mindre svårighet, än som visat sig vara fallet, af vederbörande åstadkommas. Det syntes emellertid Riksdagen, att ett försök till lösningen af denna viktiga fråga borde göras.

Med afseende å hvad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen påpekat angående den stora betydelse, som låge däruti, att beträffande de anläggningar, om hvilka här vore fråga, underhållsskyldigheten vore bunden vid de närboende eller kommunen i dess mer eller mindre vidsträckta bemärkelse, enär vid hamnanläggningar uppkommande skador ofta kunde för en jämförelsevis ringa kostnad afvärjas eller botas, för så vidt åtgärder för ändamålet i god tid vidtoges, i hvilket afseende den uppmärksamhet samt det påpassliga arbete, som erfordrades, icke kunde förväntas, utan att enskilde eller kommuner i orterna vore af eget intresse därtill manade, kunde det ej synas lämpligt, att staten skulle öfvertaga underhållet af omförmälda anläggningar. Däremot skulle det enligt Riksdagens mening vara synnerligen fördelaktigt, om ansvaret härför komme att hvila på vederbörande landsting. För detta ändamåls vinnande funne Riksdagen dock erforderligt, att särskilda medel till bestridande af underhållskostnaderna ställdes till landstingets förfogande, i hvilket afseende Riksdagen ansåge, att af statsanslaget, som skulle kunna utgå med nio tiondedelar af den beräknade kostnaden för företaget, endast sju niondelar borde få användas för arbetets utförande, hvaremot återstående två niondelar af anslaget borde afsättas till en under vederbörande landstings förvaltning ställd hamnfond, till hvilken jämväl skulle ingå viss del af de afgifter, som komme att upptagas för hamnens begagnande, och skulle fondens tillgångar få användas för det behöriga underhållet af dessa hamnar.

I enlighet härmed beslöt 1898 års Riksdag ock sådan ändring af förut gällande villkor för erhållande och åtnjutande af anslag till anläggning och förbättring af mindre hamnar, företrädesvis fiskehamnar, att

anslagen skulle kunna af Kungl. Maj:t bestämmas till nio tiondedelar af den beräknade kostnaden, af hvilket statsanslag likväl endast sju niondelar finge användas till arbetets utförande, hvaremot återstående två niondelar af anslaget skulle afsättas till en under vederbörande landstings egen förvaltning ställd hamnfond, till hvilken jämväl skulle, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, inflyta viss andel af afgifter, upptagna för hamnens begagnande, därvid före utlämnandet af någon del af statsanslaget skulle vara styrkt, *dels* att vederbörande landsting åtagit sig att ansvara för framtida underhållet af hamnbyggnaden, för hvilket underhåll ofvan omförmälda fond finge anlitas, *dels ock* att ej mindre själfva området för hamnen än äfven ett för den rörelse, som skulle i hamnen bedrifvas, tillräckligt område i land blifvit för det gemensamma behofvet afsöndrade.

De sålunda af 1898 års Riksdag beslutade villkoren för utbekommande af understöd från ifrågavarande anslag, hvilka villkor fortfarande äro gällande, hafva emellertid särskildt på grund af landstingens obenägenhet att åtaga sig ansvaret för framtida underhållet af hamnbyggnader icke medfört åsyftad verkan.

I underdånig skrifvelse den 13 november 1903 har landtbruksstyrelsen påpekat detta missförhållande och därvid framhållit, hurusom erfarenheten visat, att hvarken behöfliga fiskehamnar kommit att byggas eller nödiga reparationer å sådana att utföras, hvilket särskildt för hafsfisket medfört de största olägenheter.

I Danmark och Norge hade genom statens försorg redan för länge sedan uppgjorts planer för hamnbyggnaders företagande. I det förstnämnda landet hade därförinnan utredning verkstälts rörande behöfligheten inom olika orter af fiskehamnar samt hvilka fiskehamnar borde på statens bekostnad eller med understöd af statsmedel åvägbringas äfvensom ritningar och kostnadsförslag för desamma uppgjorts.

För att de svenska fiskehamnarnas beskaffenhet skulle kunna fullständigt utrönas, förslag uppgöras om byggandet af erforderliga dylika hamnar och redan förefintliga sådanas iståndsättande samt sättet utredas, hvarpå dessa arbeten skulle kunna bringas till stånd, syntes det landtbruksstyrelsen nödvändigt, att åtgärder från statens sida i sådant syfte vidtoges. För sin del ansåge landtbruksstyrelsen lämpligt vara, att en sådan utredning verkställdes genom två af Kungl. Maj:t utsedda personer, däraf en fiskeritjänsteman och en hamningenjör, samt att åt dem meddelades uppdrag att åvägbringa utredning, hvar fiskehamnar vid läneus kuster, särskildt inom sådana län, där skärgård ej funnes, vore mest af behofvet påkallade och i hvilken ordning hamnarna borde förekomma till ny- eller ombyggnad eller reparation, och att för nämnda ändamål uppgöra en öfversikt öfver det fiske och den kustfart, som funnes eller

som borde kunna uppstå vid de olika fiskehamnarna samt de tekniska betingelser, som på platsen för hvarje viktigare redan befintlig eller erforderlig hamn förefunnes för hamnens anläggning och bestånd, samt kostnaderna för hvarje särskild hamnbyggnad, approximativt beräknade.

De personer, som sålunda af Kungl. Maj:t utsåges, syntes böra erhålla nådigt bemyndigande att få för upplysningars vinnande hänvända sig till Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länen samt andra myndigheter, att efter eget godtfinnande företaga erforderliga resor inom landet samt att till biträde antaga en ingenjör för kostnadsberäkningar m. m.

Det arbete, som sålunda föreslagits skola utföras af ifrågavarande personer, ansåge landtbruksstyrelsen kunna fullbordas under ett års tid och kostnaden för detsamma kunna beräknas till högst 5,000 kronor, däraf arfvode åt hvardera af förrättningsmännen 500 kronor.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställde landtbruksstyrelsen, att Kungl. Maj:t täcktes uppdraga åt två sakkunniga personer, däraf en fiskeritjänsteman och en hamningenjör, att verkställa ifrågavarande utredning samt till Kungl. Maj:t afgifva de förslag, som däraf kunde föranledas, med rätt för dem att för uppdragets fullgörande erhålla hvardera ett arfvode af 500 kronor jämte resekostnads- och traktamentsersättning enligt tredje klassen i gällande resereglemente samt med bemyndigande att vidtaga åtgärder och infordra upplysningar, på sätt i det föregående blifvit föreslaget, dock att sammanlagda kostnaden för de utgifter, som komme att af bemälda uppdrag förorsakas, icke linge, arfvoden och resekostnadsersättning åt de af Kungl. Maj:t utsedda personer oberäknade, öfverstiga 4,000 kronor.

Sedan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen blifvit anbefalld att öfver denna landtbruksstyrelsens framställning afgifva underdånigt utlåtande, har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen den 1 innevarande månad till Kungl. Maj:t inkommit med sålunda infordradt utlåtande, i hvilket styrelsen anfördt, hurusom under de år, som förflutit efter Riksdagens ofvan anförda år 1898 fattade beslut, erfarenheten visat, att lösningen af frågan om fiske- och småhamnarnas underhåll icke stode att finna på det af Riksdagen anvisade sättet. Vid de icke få tillfällen, då fiskarbefolkningen i skilda län efter Riksdagens gifna anvisning vädjat till vederbörande landsting för erhållande af den i och för sökt statsbidrags anvisande erforderliga garantien för deras hamns framtida underhåll, hade landstingen nästan undantagslöst vägrat att åtaga sig ansvaret för hamnunderhållet, med påföljd, att både gagneliga nyanläggningar och behöfliga, för fiskerinäringens utveckling trängande förbättringar icke kommit till stånd. Endast en enda gång hade erforderlig under-

hållsförbindelse kunnat från landsting erhållas, i det att Göteborgs och Bohus läns landsting år 1901 iklädde sig sådana förbindelse beträffande en nu utförd hamnanläggning vid Stora Dyrön. Och äfven de fall, då fiskelägenas befolkning kunnat afvinna den kommun, läget tillhörde, en dylik garanti, hade visat sig vara sällsynta; mången gång hade kommunen därvid endast mot särskild underborgen af fiskelägets egen befolkning varit villig att till formen prestera den för statsbidraget fordrade garantien.

Den hjälp i afseende å bestridandet af såväl anläggnings- som underhållskostnaden, som de ändrade villkoren och bestämmelserna för anslagens erhållande afsåge att bereda den fattiga fiskarbefolkningen, hade sålunda i realiteten uteblifvit och allt förblifvit vid de gamla otillfredsställande förhållandena.

Då fiskelägena merendels utgjorde små samhällen för sig, hvilkas näringsintressen väsentligen skilde sig från de intressen, som besjälade de landtkommuner, till hvilka de i kommunalt hänseende hörde, vore dessa senare i allmänhet föga villiga att ikläda sig en verklig borgen för underhållet af en hamn, som landtmännen ansåge vara dem till föga gagn, då de för sin del med större bekvämlighet och fördel begagnade sig af de allt mer utbredda och förbättrade kommunikationerna till lands. Någon större förändring i detta landtkommunernas åskådnings sätt syntes väg- och vattenbyggnadsstyrelsen sannolikt icke vara att förvänta, lika litet som att hushållningssällskapen eller landstingen skulle ändra ståndpunkt och hädanefter finnas hugade att borga för fiskehamnarnas framtida underhåll.

Därest icke under sådana förhållanden fiskerinäringen i vårt land skulle taga obotlig skada, syntes knappast, såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen redan i sitt underdåniga utlåtande den 3 november 1897 framhållit, någon annan utväg återstå, än att de mindre hamnarnas och fiskehamnarnas underhåll öfvertoges af staten. Då det utan tvifvel vore mindre svårigheten att med $\frac{1}{3}$ af beräknade kostnaden bidraga till anläggnings- eller ombyggnadskostnaden, än fastmer omöjligheten att nöjaktigt sörja för hamnarnas framtida underhåll, som utgjorde det hufvudsakligaste hindret för åstadkommandet af tillfredsställande förhållanden i fråga om fiskehamnarnas förbättring eller nyanläggning, syntes statens kraftigare omvårdnad närmast böra gälla ordnandet af underhållsfrågan på ett mer tillfredsställande sätt. Enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens mening borde denna fråga kunna ordnas på enahanda sätt som i Norge, i det att de mindre hamnarnas och fiskehamnarnas underhåll borde bestridas ur en särskild hamnfond, som

borde kunna bildas genom att till denna afsattes *dels* de två tiondelar af de till nio tiondelar af beräknade kostnaden uppgående statsanslagen, hvilka enligt 1898 års Riksdags beslut afsåges att för ändamålet tillhandahållas landstingen, *dels* ur handels- och sjöfartsfonden visst årligt belopp, *dels* slutligen möjligen utgående hamnafgifter eller fisketionde. Den på sådant sätt bildade hamnfonden borde då utgöra en för de olika länens mindre hamnar och fiskehamnar *gemensam fond*, hvarigenom den i viss mån komme att verka som en assurancesfond, hvars medel, äfven hvad beträffade de belopp, som inginge från byggnadsanslagen och fisketionden, icke vore bundna till ovillkorlig användning för underhåll af hamnarna inom det landstings område, från hvilket dessa belopp härrörde, såsom fallet skulle hafva varit, därest Riksdagens tanke å särskild hamnfond för hvarje landsting hade visat sig blifva förverkligad.

Skulle emellertid underhållet af fiskehamnarna aflyftas från de ekonomiskt svaga fiskelägena och bestridas af medel ur en härför bildad hamnfond, syntes det blifva en ren nödvändighet att, innan en dylik förändring af hittillsvarande förhållanden vidtoges, efter ett noggrant studium af de olika lokala, tekniska och ekonomiska förhållandena och utvecklingsmöjligheterna uppgöra en omfattande, allmän plan för ordnandet af den framtida utvecklingen af våra fiskehamnar och mindre hamnar.

Den af landtbruksstyrelsen i fiskerinäringens intresse gjorda underdåniga framställningen om en utredning af de svenska fiskehamnarnas beskaffenhet samt af behovet i afseende å deras förbättring eller å nyanläggning af dylika, syntes väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, på grund af hvad ofvan anförts, vara högeligen behjärtansvärd.

Oaktadt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, såsom framginge af dess ofvan omförmälda skrifvelse, redan länge haft sin uppmärksamhet riktad å behovet af denna frågas ordnande, hade styrelsen likväl hittills afhållits från att hos Kungl. Maj:t göra förnyad underdånig framställning i ärendet allenast af den omständigheten, att styrelsen ansett sig böra under skälig tid efter det 1898 års Riksdag fattade sitt beslut om ändring af förut gällande villkor och bestämmelser för statsunderstöds beviljande åt fiskehamnarna afvakta resultaten af ändringen samt vinna stadgad erfarenhet om landstingens ställning till frågan.

Då emellertid, enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens mening, erfarenheten nu kunde anses hafva hunnit gifva vid handen, att fiskerinäringen icke vare sig från landtkommunerna, hushållningssällskapen eller landstingen hade att förvänta den hjälp, hvaraf den utan tvifvel vore i stort behof i och för utveckling, förbättring och underhåll af

dess hamnväsende, syntes tiden vara inne för vidtagande af förberedande åtgärder i syfte att åstadkomma en oundgängligen behöflig förändring till det bättre.

Under den tid af öfver 50 år, som statsunderstöd utgått till anläggning af mindre hamnar, företrädesvis fiskehamnar, hade erfarenheten visat, att mångenstädes de från början använda konstruktionsformerna varit alldeles för klena tilltagna. Särskildt där hamnarna, såsom exempelvis i de skånska länen, vore belägna å öppna kusten utan skydd af en utanför varande skärgård, som i viss mån kunnat mildra den svåra sjögång och förhindra uppkommandet af de våldsamma vågslag, som uppträdde vid öppen kust, hade mer och mindre svåra stormskador ådagalagt den trängande nödvändigheten att vid anläggning af nya eller förbättring af redan befintliga hamnar öfvergå till ett flerstädes vida motståndskraftigare byggnadssätt.

Såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen redan år 1897 anført, hade dels med fiskerinäringens utveckling, sedan storsjöfisket med mer djupgående fartyg än förr framkallat behovet af vida större djup och utrymme i fiskehamnarna, dels med den allmänna stegringen i material- och arbetspris följt en betydande ökning af kostnaden för fiskehamnsanläggningarna, hvaraf å andra sidan måste blifva en följd, att nyanläggningar numera endast borde utföras å platser, där förhållandena vore särskildt ägnade för erhållande af fiskehamnar, som både kunde blifva till varaktigt gagn och erhålla för deras bestånd betryggande styrka och anordning, samt att ombyggnad, fördjupning och förbättring af redan befintliga hamnar endast borde äga rum, där betingelser visat sig förefinnas för en kraftig utveckling af den näring och handtering, som från fiskelägena idkades.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hyste fördenskill den åsikten, att en sådan utredning som den, hvarom landtbruksstyrelsen nu gjort underdånig framställning, icke synnerligen länge kunde uppskjutas, utan fastmer under allra närmaste tiden borde verkställas, och ansåge väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i likhet med landtbruksstyrelsen, att densamma borde kunna lämpligen ske genom särskilda kommitterade, i likhet med hvad på sin tid ägt rum i både Norge och Danmark.

Enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens åsikt borde de kommitterade hafva till uppgift att företaga en undersökning af de lokala förhållandena å svenska kusten från norska gränsen utefter Skagerak, Kattogat, Sundet, Östersjön och Bottniska viken upp till öfre gränsen af Västernorrlands län med hänsyn till anläggning af nya och förbätt-

ring af redan befintliga fiske- och mindre hamnar och att därefter afgifva en på de gjorda iakttagelserna grundad utredning

1:o) om de behof, som kunde förefinnas af anläggning af fiske- eller nödhamnar utöfver redan befintliga anläggningar af detta slag,

2:o) om de särskilda platser, som kunde erbjuda de bästa betingelserna för sådana nya anläggningar såväl med hänsyn till anläggningskostnadernas begränsning som hamnarnas framtida bestånd och möjligheterna för deras utveckling,

3:o) om redan befintliga hamnars behof af fördjupning och förbättring samt arten och omfattningen af de härför erforderliga åtgärderna,

4:o) om arten och omfattningen af den rörelse, som ägde rum i de nu befintliga hamnarna, och om de utvecklingsmöjligheter, som dessa erbjöde,

5:o) om storleken af de årliga underhållskostnader, som de befintliga mindre hamnarna och fiskehamnarna hittills hade kräft samt om sannolika storleken af den årliga underhållskostnad, som kunde förväntas blifva erforderlig efter hamnens fördjupning och förbättring efter af kommitterade angifna allmänna grunder; samt

6:o) om storleken af de årliga hamnafgifter och fisketionden, som utan att verka oskäligt betungande för fiskerinäringens idkare kunde bestämmas att vid respektive hamnar och fiskelägen utgå som afgifter till en för underhållet af fiske- och nödhamnar samt mindre hamnar af sedd allmän hamnfond.

Kommitterades utredning borde sålunda utmynna i ett motiveradt utkast till allmän plan för hamnarbeten å Sveriges kuster, i hvad dylika arbeten afsåge anläggning och underhåll af nödhamnar, fiskehamnar och mindre hamnar. Sedan de kommitterade på de särskilda platserna kunnat, med ledning af förhandlingarna med fiskarbefolkningen och distriktens lotsar eller andra med fiskerinäringens speciella betingelser samt de lokala vind- och strömförhållanderna m. m. förtrogna personer, till hufvuddragen bestämma planläggningen för respektive nyanläggningar eller utvidgnings- och förbättringsarbeten, borde de sålunda motiverade utkastet till hamnarbeten och kommitterades hela utredning och betänkande bilda den allmänna plan, som borde följas vid verkställande af de erforderliga detaljundersökningarna och upprättande genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg af fullständiga arbetsplaner för de hamnarbeten, som af kommitterade förordats såsom behöfliga. Hitintills hade arbetsplanerna för fiskehamnar och mindre hamnar genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg blifvit efter af styrelsen utfärdade

vederbörliga förordnanden uppgjorda af respektive distriktschefer och distriktsingenjörer på grund af från fiskelägenas befolkning inkomna underdåniga ansökningar om undersökning på statens bekostnad och uppgörande af arbetsplaner för de af dem önskade nyanläggnings- eller förbättringsarbetena, och hade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen som ledning vid bedömandet af behovet af de på sådant sätt gjorda framställningarna i allmänhet haft att tillgå allenast de mer allmänna och korta upplysningar om fiskarbefolkningens små ekonomiska förhållanden, som af Kungl. Maj:ts befallningshafvande lämnats vid förordande af de underdåniga ansökningarna, utan att däraf kunnat bedömas, vare sig huruvida ett tillmötesgående af en inkommen framställning vore mer eller mindre trängande i förhållande till andra dylika eller om betingelserna vore mer naturliga och gynnsamma för en anläggning å platsen i fråga än å annan för tillfället icke föreslagen plats.

Sedan en ingående utredning och en allmän plan för hamnarbetena i landet, i hvad dylika arbeten afsåge nödhamnar, fiskehamnar och mindre hamnar, blifvit af särskilda kommitterade verkställd och utarbetad, skulle de statsmedel, som af Riksdagen årligen beviljades för undersökning af företrädesvis mindre hamnar, af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förordas att utgå till undersökning och upprättande af förslag till hamnarbeten i allmänhet endast i den ordning, som funnes angifven uti den af kommitterade till Kungl. Maj:t aflämnade utredningen och allmänna planen, hvarigenom berörda anslagsfond komme till användning på ett för fiskerinäringens utveckling mer gagneligt sätt än hvad hittills, i afsaknad af en förefintlig allmän plan, kunnat ske.

Landtbruksstyrelsen hade, under anförande, att styrelsen ansåge lämpligt, att den ifrågavarande utredningen verkställdes af tvenne af Kungl. Maj:t utsedda personer, däraf en fiskeritjänsteman och en hamningenjör, ansett utredningsarbetet kunna fullbordas under ett års tid och kostnaden för detsamma kunna beräknas till högst 5,000 kronor, däraf arfvode åt hvardera af förrättningsmännen 500 kronor.

I afseende å denna del af frågan ansåge sig väg- och vattenbyggnadsstyrelsen såsom sin åsikt böra uttala, att såväl den angifna tiden af ett år som den till endast 5,000 kronor beräknade kostnaden för den ifrågavarande utredningen syntes vara otillräcklig. Ett exakt bedömande på förhand af tid och kostnad vore visserligen svårt, men att en tid af ett år och en kostnad af 5,000 kronor måste anses otillräcklig, kunde emellertid på goda grunder antagas, om hänsyn toges till erfarenheterna från Norge och Danmark. I detta senare land tillattes den 10 juli 1882 af inrikesministeriet en kommission af 5 per-

soner med uppdrag att företaga en undersökning af de lokala förhållandena med hänsyn till anläggning af utförsels- och nödhamnar på Jutlands västkust, i det nordliga Kattegat och på Bornholm samt att meddela ministeriet resultatet af denna undersökning jämte betänkande angående dessa frågor. Först omkring 5 år därefter eller den 12 mars 1887 aflämnade kommissionen sitt betänkande, uti hvilket uttalades den åsikten, att anläggning af en nödhamn på Jutlands västkust icke kunde sägas vara en tvingande nödvändighet, hvaremot behovet af en stor exporthamn därstädes vore så mycket större. Sedan under de närmast följande åren nya framställningar blifvit gjorda om anläggning af en export- och nödhamn eller åtminstone af en större fiskehamn å sagda kust med hänsyn till landets fiskerinäring och dess framtida utveckling, blef en ny kommission af 9 personer den 16 juni 1897 tillsatt för att göra undersökning i anledning af de framkomna olika förslagen om platsen för en hamnanläggning å västkusten samt för att afgifva betänkande, huruvida det öfverhufvud förelåge ett verkligt trängande behof af anläggning å Jutlands västkust af en större hamn, som kunde göra tjänst som fiske- och utförselshamn och tillika nödhamn för särskildt fiskarbåtar och fiskarfartyg; och afgaf denna kommission sitt betänkande först efter nära 3 ½ år eller den 14 november 1900.

I Norge tillsattes genom kungl. resolution den 28 maj 1877 en kommission af 8 personer för att efter förberedande lokala undersökningar uppgöra ett utkast till allmän plan för hamnarbeten i fiskeridistriktet jämte betänkande och förslag angående de åtgärder, som kunde anses erforderliga för hamnarnas framtida underhåll, tillsyn, ändamålsenliga användning och utrustning. I samma resolution bestämdes äfven, att kommissionen skulle för hvart och ett af de amt, som utredningen afsåge, biträdas af tvenne af amtsstyrelsen utvalde män samt af öfverlotsarne, hvar och en inom sitt distrikt. Vidare anbefalldes hamndirektören att deltaga i kommissionens resor och att biträda med upplysningar, råd och tekniskt bistånd. Efter att under tre somrar åren 1877—79 hafva befarit kusten från ryska gränsen till Kristiansund, afgaf kommissionen sitt betänkande den 14 december 1880, således efter omkring 3 ½ års arbete.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hade sig visserligen intet bekant om kostnaden för danska eller norska staten i och för ofvan omnämnda utredningar genom dessa kommissioner. Då emellertid den svenska kusten från gränsen mot Norge utefter Skagerak, Kattegat, Sundet, Östersjön och Bottniska viken upp till öfre gränsen af Väster-norrlands län tillsammans med de kuststräckor, som komme på Öland

och Gottland, hade en betydligt större längd än den norska kuststräckan från ryska gränsen till Kristiansund och i ännu högre grad öfverträffade längden af Jutlands västra och norra kuststräcka jämte Bornholms kust, hvilka kuststräckor utgjort föremål för de norska och danska kommissionernas utredningar, syntes det väg- och vattenbyggnadsstyrelsen antagligt, att den för de svenska fiskehamnarna erforderliga utredningen icke kunde beräknas taga kortare tid än 3 år.

I afseende å sammansättningen af en kommission för verkställande af utredning angående mindre hamnar, nödhamnar och fiskehamnar å svenska kusten, funne sig väg- och vattenbyggnadsstyrelsen böra framhålla vikten af, att kommissionen blefve så sammansatt, att den kändom om de lokala förhållandena, som redan förefunnes hos cheferna för respektive väg- och vattenbyggnadsdistrikt, komme till gagn och vägledning vid kommissionens arbeten. Enligt styrelsens mening borde därför som ledamöter i kommissionen ingå dels cheferna för de väg- och vattenbyggnadsdistrikt (södra, västra, östra, mellersta och nedre norra), inom hvilka undersökningar af hamnförhållandena komme att ske, hvar chef inom sitt distrikt, dels cheferna för de lotsfördelningar, inom hvilka undersökningarna skulle komma att företagas; vidare en med hafsfisket väl förtrogen fiskeritjänsteman samt en inom hamnbyggnadsväsendet väl förfaren hamningenjör eller hamnbyggmästare, hvarjämte af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i respektive af undersökningarna berörda län borde på förslag af landstingen eller hushållningssällskapen förordnas en eller flere med handels-, närings- och fiskeriförhållandena inom länet väl förtrogne män att biträda kommissionen vid dess arbeten inom länet i fråga.

Arfvode och resekostnadsersättning för dessa senare af Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnade män borde kunna bestridas af medel, som för ändamålet beviljades af respektive landsting eller hushållningssällskap.

I afseende å kommissionens ledamöter i öfrigt borde för fiskeritjänstemannen och hamningenjören beräknas för hvardera sedvanligt kommittéarfvode samt resekostnads- och traktamentsersättning enligt 3:dje klassen i gällande resereglemente och för distriktscheferna arfvode enligt gällande taxa för förrättningar, verkställda af tjänstemännen i väg- och vattenbyggnadsdistrikten, hvaremot för lotsfördelningscheferna, hvilka endast behöfde deltaga i kommissionens yttre arbeten under själfva resorna och besöken på de olika kustplatserna, endast borde utgå resekostnads- och traktamentsersättningar enligt förenämnda klass i resereglementet. Under sådana förutsättningar syntes det styrelsen,

att kostnaden för kommissionens arbeten och utredningar icke kunde beräknas lägre än till 15,000 till 20,000 kronor.

Med hänsyn till hvad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen sålunda anfört hemställde styrelsen, att Kungl. Maj:t täcktes, för verkställande af erforderliga utredningar beträffande de frågor rörande mindre hamnar, fiske- och nödhamnar, som ofvan angifvits under 1:o)—6:o),

dels förordna om tillsättande af en kommission, bestående af respektive chefer i de väg- och vattenbyggnadsdistrikt och de lotsfördelningar, som omfattade svenska kusten från gränsen mot Norge utefter Skagerak, Kattegat, Sundet, Östersjön och Bottniska viken upp till öfre gränsen af Västernorrlands län, inklusive Öland och Gottland, vidare en fiskeritjänsteman och en hamningenjör eller hamnbyggmästare samt en eller flere sakkunnige män inom respektive län, som af undersökningarna och utredningen komme att beröras,

dels antingen anvisa ett belopp af högst 20,000 kronor af allmänna medel, som för ändamålet kunde vara tillgängliga, eller ock föreslå Riksdagen att därför bevilja ett extra anslag till ofvannämnda belopp.

Af de underdåniga framställningar, för hvilkas innehåll jag i det föregående redogjort, torde tydligt framgå vikten af, att den af ämbetsverken här ofvan föreslagna utredningen snarast möjligt blir åvägabragt. Nödvändigheten häraf synes mig så mycket större, som de af dem angifna missförhållandena på ett betänkligt sätt verka hämmande på utvecklingen af en synnerligen viktig gren af landets fiskerinäring, från hvilken, om de blefve undanröjda, tvifvelsutän skulle kunna erhållas en väsentligt större inkomst än nu i allmänhet kan sägas vara fallet. De vårt land omgifvande hafven äro ju, som bekant, mångenstädes rika på från kusten mer eller mindre aflägsset belägna fiskeplatser, å hvilka ett ofta vinstgifvande fiske med fördel kan idkas; och från statens sida göras årligen afsevärda uppoffringar icke endast för att närmare lära känna fisktillgången å dessa fiskeplatser och lämpligaste sättet för fiskets bedrivande å dem, utan ock för att sätta fiskarbefolkningen i stånd att genom anskaffande af moderna, ofta dyrbara båtar och redskap draga största möjliga fördel af den erfarenhet, som vid ofvannämnda planmässigt fullföljda undersökningar vinnas. De fiskare, som bo å sådana sträckor af kusten, hvilka sakna en skyddande skärgård, kunna emellertid endast under förutsättning af, att tillgång finnes till något så när trygga hamnar, begagna sig af de tillfällen till ökad förtjänst, som här erbjudas. Utan dylika hamnar våga de af lätt

insedda skäl icke sammansluta sig till inköp af de båtar och den redskap, som krävas för att med fördel kunna ägna sig åt fiske å dessa från hemorten aflägsset liggande fiskeplatser. Att hela traktens fiskarbefolkning med de bästa förutsättningar för drifvande af ett vinstgivande hafsfiske på detta sätt kan tvingas att inskränka sin verksamhet till så godt som uteslutande strandfiske från mindre båtar, af hvilket i regel endast ringa förtjänst kan påräknas, därpå lämna förhållandena i Halland ett talande vittnesbörd. Oaktadt de flesta af fiskelägena inom detta län ligga synnerligen väl till för det hafsfiske, från hvilket bohüslänningar och delvis äfven skåningar med nya motorförsedda, ändamålsenligt utrustade båtar — i många fall byggda med lån af statsmedel — hämta en riklig inkomst, måste likväl dessa fiskelagens befolkning afstå från att draga fördel af detta fiske, så länge utmed den öppna kusten icke finnas några säkra hamnar, i hvilka för dylikt fiske erforderliga större båtar kunna ligga skyddade under de i regel stormiga tider af året, då de icke användas.

Då samma missförhållanden förefinnas äfven å andra delar af rikets kuster, synes mig en utredning sådan som den, hvilken här blifvit föreslagen, vara i hög grad af behovet påkallad. Först då den föreligger, torde det vara möjligt att med någon utsikt till framgång kunna lösa frågan, huru det understöd, staten för närvarande lämnar till byggande af fiskehamnar, skall komma till därmed afsedd nytta och gagn.

Jag delar till fullo väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uppfattning, att denna utredning bör göras så vidtomfattande och fullständig som möjligt, men kan däremot icke finna någon anledning att, såsom styrelsen föreslår, låta densamma avslutas vid Västernorrlands läns öfre gräns. Nämnda inskränkning synes mig så mycket mindre befogad, som det, enligt hvad jag har mig bekant, å flere orter såväl i Västerbotten som Norrbotten föreligger behof af fiskehamnar och det äfven där gjorts resultatlösa ansträngningar att från kommuner och lands-ting erhålla det bistånd och stöd, som kräves för utbekommandet af statsanslag till byggandet af dylika hamnar.

På grund af hvad jag sålunda anfört och efter samråd med chefen för civildepartementet, tillåter jag mig hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att, för verkställande af undersökning af de lokala förhållandena å Sveriges kuster med hänsyn till behovet af och betingelserna för anläggning af nya och förbättring af redan befintliga fiske- och mindre hamnar, på extra stat för år 1906 bevilja ett anslag af 20,000 kronor,

med rätt för Kungl. Maj:t att utaf nämnda belopp förskottsvis under innevarande år af tillgängliga medel utanordna högst 5,000 kronor.

Till denna af statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställen behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall; och skulle proposition i ämnet af den lydelse, bilaga... till detta protokoll utvisar, till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo:
Reinh. H. J. Rudbeck.